

Paper / Subject Code: 35807 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

Time: 3hrs

Marks 100

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences

20

- What is the period and the extended period for which a banking company can hold immovable property?
- What is meant by Unclaimed Deposits under the B.R. Act. 1949?
- Define a 'Bill of exchange'.
- What are the liabilities of the Issue Department of the RBI?
- What is the capital of the Reserve Bank of India?
- What is an inchoate stamped instrument?
- What is a Schedule Bank?
- What is a Negotiable Instrument?
- What is an Inland and Foreign Instrument?
- What is "At Sight" "On Presentment" and "After Sight" under the N.I. Act, 1881?

Q. 2 Write Short Notes on (any four)

20

- The Debt Recovery Tribunal. (DRT)
- Types of Indorsement.
- Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquidity Ratio (SLR).
- Banker's Book Evidence Act.
- Management of the Reserve Bank of India.
- Bills in sets

Q.3 Answer with reasons (any two)

12

- A cheque of Rs.10,000,000/-, issued on 5th January, 2023 was dishonoured and returned by the Bank on 5th February, 2023 for insufficiency of funds. A complaint is to be filed under Sec. 138.
 - In which court will the complaint be filed?
 - Within how many days should the notice be sent?
 - Within how many days does the complaint have to be filed?
- Analyse the following under the relevant provisions of the Banking Regulation Act, 1949:-
 - Can a banking company carry on its business of banking in India without using the word 'bank', 'banker' or 'banking' as part of its name?
 - A foreign banking company incorporated outside India desires to commence banking business in India and applies for a license to Reserve Bank. But the Government of that country does not allow opening of banks/branches by Indian banking companies.

- c. Z Bank has been doing banking business in India for the last 10 years. Now the bank wants to engage in trade by buying and selling of goods to enhance its profits. The Bank also wants to transfer 40% of its profits to its Reserve Fund to strengthen its capital base. Can the Bank engage in trading and transfer 40% of its profits to its Reserve Fund? State the relevant provisions.

Q. 4 Long Answer Type Questions (Any four)

48

- Discuss the provisions of the Negotiable Instruments Act with reference to Dishonor of Cheque.
- Compare and Distinguish between a Promissory Note, a Bill of Exchange and a Cheque.
- Discuss the various powers and functions of The Reserve Bank of India.
- Discuss in detail the forms of business which a Banking Company may engage in as per the banking Regulation Act and state the restrictions if any?
- What is the composition of the Central Board and the Local Boards under the RBI Act?
- What are the presumptions under the N.I. Act with reference to special rules of evidence?

कालावधी 3 तास
उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

एकूण गुण १००

- प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत) (२०)
- अ) कोणत्या कालावधीकरिता आणि वाढीव कालावधीकरिता बँकिंग कंपनी स्थावर मालमत्ता धारण करू शकते ?
- ब) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे मागणी न केलेली ठेव म्हणजे काय ?
- क) हुंडीची व्याख्या लिहा.
- ड) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यू विभागाची दायित्वे काय आहेत ?
- इ) रिझर्व्ह बँकेचे भांडवल काय आहे ?
- फ) "अपूर्ण मुद्रांकित पत्रक" म्हणजे काय ?
- ग) शेड्यूल बँक म्हणजे काय ?
- ह) चलनक्षम पत्रक म्हणजे काय ?
- ई) देशी आणि विदेशी पत्रक काय असते ?
- ज) चलनक्षम पत्रक कायद्याप्रमाणे "एंट साईट", "ऑन प्रेजेंटमेंट" आणि "आफ्टर साईट" म्हणजे काय ?

- प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही चार) (२०)
- अ) कर्ज वसुली न्यायाधिकरण
- ब) पृष्ठांकनाचे प्रकार
- क) रोखता प्रमाण (CRR) आणि वैधानिक तरलता प्रमाण (SLR)
- ड) बँकर्स बुक्स इन्विडन्स कायदा
- इ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाचे व्यवस्थापन
- फ) संचातील हुंडी

- प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) (१२)
- अ) दिनांक ५ जानेवारी २०२३ रोजी जारी केलेला रु. १०,०००,००० रक्कमेचा धनादेश बँकेकडून दिनांक ०५ फेब्रुवारी २०२३ रोजी खात्यात अपुरी शिल्लक असल्याचे कारणास्तव अनादर होऊन परत आला. कलम १३८ अन्वये तक्रार दाखल करावयाची आहे -
- १) तक्रार कोणत्या न्यायालयात दाखल केली पाहिजे ?
- २) नोटीस किती दिवसांमध्ये दिली पाहिजे ?
- ३) तक्रार किती दिवसांमध्ये दाखल केली पाहिजे ?

- ब) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या तरतुदीप्रमाणे खालील गोष्टींचे विश्लेषण करा
- १) "बँक", "बँकर" किंवा "बँकिंग" या शब्दांचा नावामध्ये समावेश न करता एखादी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करू शकते का ?
- २) भारताबाहेर स्थापन झालेली विदेशी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करू इच्छिते व त्याकरिता रिझर्व्ह बँकेकडे परवान्याकरिता अर्ज करते. परंतु त्या देशाचे शासन भारतीय बँकिंग कंपन्यांना शाखा उघडण्यास अनुमती देत नाही.

31135

क) शेड बैंक गेली १० वर्षे भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करत आहे. नफा वृद्धिंगत होण्याच्या दृष्टीने सदर बँक मालाची खरेदी विक्री करून व्यापार करू इच्छिते. भांडवलाचा पाया मजबूत होण्यासाठी ती बँक राखीव निधीला नफ्याच्या ४० % रक्कम वर्ग करू इच्छिते. ती बँक व्यापार करू शकते का आणि राखीव निधीला नफ्याच्या ४० % रक्कम वर्ग करू शकते का ? संबंधित तरतुदी लिहा.

प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

(४८)

अ) धनादेशाच्या अनादरासंबंधी चलनक्षम पत्रक कायद्याच्या तरतुदीची चर्चा करा.

ब) वचनचिठ्ठी, हुंडी आणि धनादेश यांची तुलना करा व त्यातील फरक स्पष्ट करा.

क) रिझर्व्ह बँकेची विविध कार्ये आणि अधिकार यांची चर्चा करा.

ड) बँकिंग रेग्युलेशन ऍक्ट प्रमाणे बँकिंग कंपनी करू शकते अशा व्यवसायांची सविस्तर चर्चा करा. काही निबंध असल्यास ते लिहा.

इ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया कायद्याप्रमाणे केंद्रीय मंडळ (Central Board) आणि स्थानिक मंडळे (Local Boards) यांची संरचना काय आहे ?

फ) पुराव्याच्या विशेष नियमांप्रमाणे चलनक्षम पत्रक कायद्याप्रमाणे कोणती गृहीतके आहेत ?

Time: 3hrs

Marks 100

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences

20

- What is the meaning of crossing of cheques?
- What is the period and the extended period for which a banking company can hold immovable property?
- What is "Repo"?
- Define a 'Bill of exchange'?
- What is "Banking Policy"?
- What is the capital of the Reserve Bank of India?
- Who is "acceptor for honour"?
- What is a Scheduled Bank?
- What is an inchoate stamped instrument?
- What is an Inland and Foreign Instrument?

Q. 2. Write Short Notes on any four.

20

- Types of indorsement.
- The Debt Recovery Tribunal. (DRT)
- Central Board
- Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquidity Ratio (SLR).
- Maturity and days of grace
- Dishonour of a Negotiable instrument.

Q.3 Answer with reasons (any two)

12

- State with reasons, whether the following instruments are promissory notes –
 - "I promise to pay Mr. B a sum of Rupees One Thousand Only"
 - "I promise to pay Mr. B a sum of Rupees One Thousand Only whenever possible"
 - "I promise to pay Mr. B whatever amounts that may be due to him"
- A cheque of Rs.50,000,000/- (Rupees five Crores Only), issued on 5th January, 2023 was dishonoured and returned by the Bank on 5th February, 2023 for insufficiency of funds. A complaint is to be filed under Sec.138.
 - In which court will the complaint be filed?
 - Within how many days should the notice be sent?
 - Within how many days does the complaint have to be filed and state the penal provision.?
- A banking company has acquired immovable property in satisfaction of its claims. What are the provisions of the Banking Regulation Act regarding holding or disposing off such property?

Q.4 Long Answer Type Questions (Answer any four)

48

- a. Discuss the forms of business in which a banking company may engage.
- b. Discuss the provisions of the Negotiable Instruments Act with reference to Dishonor of Cheque
- c. Who is "holder" and "holder in due course"? What are the privileges of a holder in due course?
- d. Discuss the various powers and functions of The Reserve Bank of India
- e. What are the provisions of the Banking Regulation Act regarding licensing of banking companies and opening of new places of business?
- f) What is the composition of the Central Board and the Local Boards under the RBI Act?

कालावधी 3 तास
उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

एकूण गुण १००

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत)

(२०)

- धनादेशाचे रेखांकन याचा अर्थ काय ?
- कोणत्या कालावधीकरिता आणि वाढीव कालावधीकरिता बँकिंग कंपनी स्थावर मालमत्ता धारण करू शकते ?
- रेपो म्हणजे काय ?
- "हुंडी" या संज्ञेची व्याख्या लिहा.
- "बँकिंग धोरण" म्हणजे काय ?
- रिझर्व्ह बँकेचे भांडवल काय आहे ?
- "सन्मानासाठी स्वीकृतीकर्ता" कोण असतो ?
- शेड्यूल बँक म्हणजे काय ?
- "अपूर्ण मुद्रांकित पत्रक" म्हणजे काय ?
- देशी आणि विदेशी पत्रक काय असते ?

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

(२०)

- पृष्ठांकनाचे प्रकार
- कर्ज वसुली न्यायाधिकरण
- केंद्रीय मंडळ
- रोखता प्रमाण (CRR) आणि वैधानिक तरलता प्रमाण (SLR)
- मुदतपूर्ती आणि वाढीव दिवस
- चलनक्षम पत्रकाचा अनादर

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन)

(१२)

- खालील पत्रके वचनचिठ्ठी आहेत का ते लिहा -
 - "श्री. ब यांना रुपये एक सहस्र मात्र देण्याचे मी वचन देतो. "
 - "मला शक्य होईल तेव्हा श्री. ब यांना रुपये एक सहस्र मात्र देण्याचे मी वचन देतो. "
 - "श्री. ब यांना ज्या काही रक्कम देय असतील त्या देण्याचे मी वचन देतो.

२) दिनांक ५ जानेवारी २०२३ रोजी जारी केलेला रु. ५०,०००,००० (रुपये पाच कोटी मात्र) रक्कमेचा धनादेश बँकेकडून दिनांक ०५ फेब्रुवारी २०२३ रोजी खात्यात अपुरी शिल्लक असल्याचे कारणास्तव अनादर होऊन परत आला. कलम १३८ अन्वये तक्रार दाखल करावयाची आहे -

- तक्रार कोणत्या न्यायालयात दाखल केली पाहिजे ?
- नोटीस किती दिवसांमध्ये दिली पाहिजे ?
- तक्रार किती दिवसांमध्ये दाखल केली पाहिजे ते लिहा आणि शिक्षेविषयी तरतुदी काय आहेत त्या लिहा.

31136

Page 3 of 4

- ३) येणे असलेल्या रक्कमेपोटी एका बँकिंग कंपनीने स्थावर मालमत्ता ताब्यात घेतली आहे. सदर मालमत्ता ताब्यात ठेवणे अथवा त्याची विल्हेवाट लावणे याबाबत बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या काय तरतुदी आहेत ?
- प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) (४८)
- अ) बँकिंग कंपनी करू शकते अशा व्यवसायाची चर्चा करा.
- ब) धनादेशाच्या अनादरासंबंधी चलनक्षम पत्रक कायद्याच्या तरतुदीची चर्चा करा.
- क) "धारक" आणि "साधिकार धारक" कोण असतो? साधिकार धारकाचे विशेषाधिकार कोणते ?
- ड) रिझर्व्ह बँकेची विविध कार्ये आणि अधिकार यांची चर्चा करा.
- इ) बँकिंग कंपन्यांना परवाना देणे आणि नवीन शाखा चालू करणे याबाबत बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या काय तरतुदी आहेत ?
- फ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया कायद्याप्रमाणे केंद्रीय मंडळ (Central Board) आणि स्थानिक मंडळे (Local Boards) यांची संरचना काय आहे ?

QP: 13747

Time: 3hrs

Marks 100

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences

20

- What is noting?
- What is "Certified Copy" under the Bankers' Books Evidence Act ?
- What are the restrictions on the nature of subsidiary companies of a banking company?
- What is the period and extended period for which a banking company can hold immovable property?
- What is an "inchoate stamped instrument"?
- What is the meaning of "instrument negotiable by custom"?
- What is "Repo"?
- What is the effect of material alteration of a negotiable instrument?
- What is "payment in due course"?
- Which amount is credited to Depositor Education and Awareness Fund?

Q. 2. Write Short Notes on any four.

20

- Issue Department of the RBI
- Reserve Fund of a banking company
- Reasons for dishonour of a cheque
- Bills in Set
- Inland and Foreign Bills
- Acceptance of bill of exchange

Q.3 Answer any two .

12

- Mr. A has issued a cheque to Mr. B. When Mr. B presented the cheque for payment, it was dishonoured for insufficient funds. What are the rights of Mr. B and liabilities of Mr. A?
- Whether the following instruments are promissory note or bills of exchange?
 - "I promise to pay Mr. B a sum of Rupees One Thousand Only on demand"
 - "Pay to Mr. B or order a sum of Rupees One Thousand Only on demand"
- State whether the following loans can be given by a banking company –
 - loan on the security of shares of the same banking company
 - loan to the director of the same banking company

QP: 13747

Q. 4 Long Answer Type Questions (Any four)

48

- a) Write the provisions about management of the Reserve Bank.
- b) Discuss the provisions of the Banking Regulation Act regarding board of directors and chairman of a banking company.
- c) Discuss the liability of banker under the Negotiable Instruments Act.
- d) State the provisions about collection and furnishing of credit information under the Reserve Bank of India Act.
- e) Who is "holder" and "holder in due course"? What are the privileges of a holder in due course?
- f) What is Indorsement? What are the different kinds of indorsement under the Negotiable Instruments Act?

24/11/22

BIS Sem X (Cold)

Paper / Subject Code: 35807 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

QP: 13747

कालावधी 3 तास

एकूण गुण १००

उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत)

(२०)

अ) टिप्पणी म्हणजे काय ?

ब) बँकर्स बुक्स इन्विडन्स कायद्याप्रमाणे "प्रमाणित प्रत" म्हणजे काय ?

क) बँकिंग कंपनीच्या उपकंपनीच्या स्वरूपाबाबत काय निर्बंध आहेत ?

ड) कोणत्या कालावधीकरिता आणि वाढीव कालावधीकरिता बँकिंग कंपनी स्थावर मालमत्ता धारण करू शकते ?

इ) "अपूर्ण मुद्रांकित पत्रक" म्हणजे काय ?

फ) "रूढीद्वारे चलनक्षम असणारे पत्रक" याचा अर्थ काय ?

ग) "रेपो" म्हणजे काय ?

ह) चलनक्षम पत्रकामधील महत्वाच्या फेरफाराचा परिणाम काय होतो ?

ई) "यथावधी प्रदान" म्हणजे काय ?

ज) ठेवीदार शिक्षण आणि जागरूकता निधीला कोणत्या रक्कम जमा केल्या जातात ?

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

(२०)

अ) रिझर्व्ह बँकेचा इश्यू विभाग

ब) बँकिंग कंपनीचा राखीव निधी

क) धनादेशाच्या अनादराची कारणे

ड) संचातील हुंडी

इ) देशी आणि विदेशी हुंडी

फ) हुंडीची स्वीकृती

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन)

(१२)

१) श्री. अ यांनी श्री. ब यांना धनादेश दिला. जेव्हा श्री. ब यांनी तो सादर केला तेव्हा खात्यात अपुरी शिल्लक असल्याने त्याचा अनादर झाला. श्री. ब यांचे अधिकार आणि श्री. अ यांची जबाबदारी काय आहे?

२) खालील पत्रके वचनचिठ्ठी आहेत की हुंडी आहेत ते लिहा

अ) "मागणी करताक्षणी श्री. ब यांना रुपये एक सहस्र मात्र देण्याचे मी वचन देतो. "

ब) "मागणी करताक्षणी श्री. ब यांना किंवा त्यांच्या आदेशाप्रमाणे अन्य व्यक्तीला रुपये एक सहस्र मात्र अदा करा."

OP: 13747

- ३) बँकिंग कंपनीद्वारे खालील कर्जे देता येतील का ते लिहा -
अ) त्याच बँकिंग कंपनीचे भाग तारण ठेवून द्यावयाचे कर्ज
ब) त्याच बँकिंग कंपनीच्या संचालकाला द्यावयाचे कर्ज

प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

(४८)

- अ) रिझर्व्ह बँकेच्या व्यवस्थापनाबाबतच्या तरतुदी लिहा.
ब) बँकिंग कंपनीचे संचालक मंडळ आणि अध्यक्ष याबाबतच्या बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या तरतुदींची चर्चा करा.
क) चलनक्षम कायद्याप्रमाणे बँकरची जबाबदारी याबाबत चर्चा करा.
ड) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया कायद्याप्रमाणे पतमाहिती गोळा करणे आणि सादर करणे याबाबत तरतुदी काय आहेत ?
इ) "धारक" आणि "साधिकार धारक" कोण असतो ? साधिकार धारकाचे विशेषाधिकार काय आहेत ?
फ) पृष्ठांकन म्हणजे काय ? चलनक्षम पत्रक कायद्याप्रमाणे पृष्ठांकनाचे विविध प्रकार काय आहेत ?
